

Załącznik do
Uchwały Nr XV/112/15
Rady Gminy Santok
z dnia 17.12.2015 r.

Plan Odnowy Miejscowości Gralewo na lata 2015-2021

Gmina Santok; Powiat Gorzowski; Województwo Lubuskie; Sołectwo Gralewo

Santok, grudzień 2015

Opracowano w wyniku konsultacji społecznych, z Sołtysem, Radą Sołecką i przedstawicielami aktywnych mieszkańców.

Spis treści:

1. Wstęp i metodologia pracy nad planem odnowy.....	3
2. Ogólna charakterystyka Sołectwa Galewo.....	4
3. Analiza SWOT – ocena mocnych i słabych stron miejscowości.....	6
4. Cele strategiczne i zadania inwestycyjne lub przedsięwzięcia Planu Odnowy Miejscowości z wyszczególnieniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla mieszkańców.....	7
5. Możliwości finansowania zadań Planu Odnowy Miejscowości.....	7
6. Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości, monitorowanie i ewaluacja.....	10

1. Wstęp i metodologia pracy nad planem odnowy.

Praca nad Planem Rozwoju Miejscowości przebiegała w kilku etapach. Dla zapewnienia jak najszerszego udziału mieszkańców zorganizowano spotkanie konsultacyjne.

Na pierwszym spotkaniu poinformowano mieszkańców o celach i zasadach opracowania Planu Odnowy Miejscowości. Szczegółowo omówiono charakterystykę miejscowości, dokonano analizy zasobów. Określono główne problemy rozwojowe. Zebrane informacje posłużyły do opracowania charakterystyki miejscowości i inwentaryzacji zasobów służących odnowie miejscowości. Ta część planu odnowy kończy się analizą SWOT.

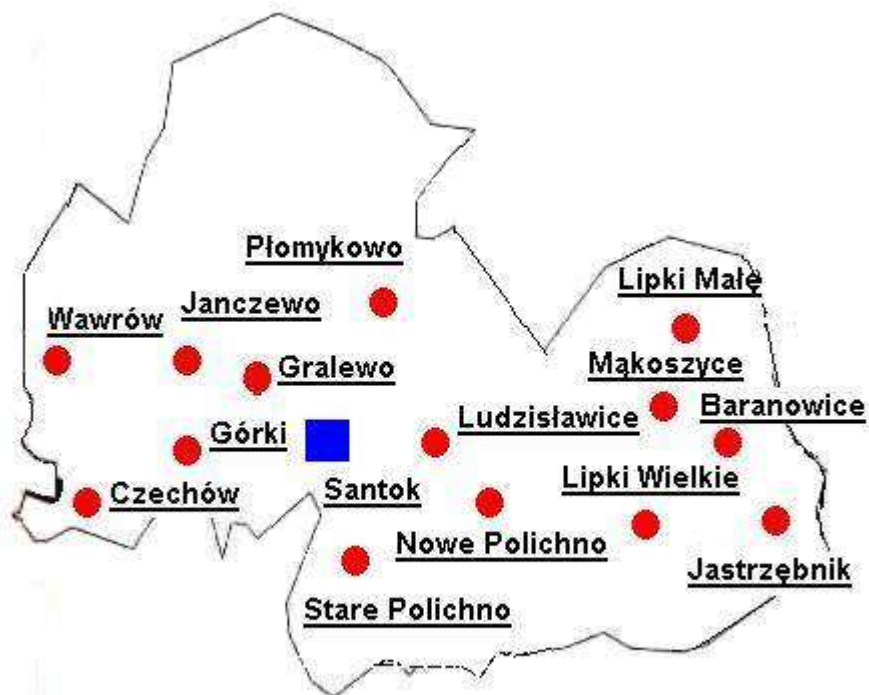
W kolejnym etapie prac nad Planem Odnowy Miejscowości dokonano identyfikacji zadań inwestycyjnych lub przedsięwzięć Planu Odnowy Miejscowości z wyszczególnieniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla mieszkańców. Opracowany Plan Odnowy Miejscowości nie jest dokumentem zamkniętym. Na każdym etapie jego wdrażania wraz ze zmieniającymi się okolicznościami i wymaganiami będzie możliwość jego uzupełniania, poprawiania i udoskonalania.

Ostatnim elementem pracy nad Planem Odnowy Miejscowości było opracowanie zebranych materiałów. Zebrane dane poddano szczegółowej analizie, uzupełniono informacje zebrane na podstawie danych statystycznych udostępnione przez Urząd Gminy, wykorzystano lokalną bazę danych statystycznych GUS. Korzystano również z informacji udostępnionych przez mieszkańców miejscowości, dla której opracowano plan odnowy.

Odnowa miejscowości to nie tylko opracowany dokument, to proces społeczny dziejący się wewnątrz danej miejscowości. Jeśli ma on być trwały i w perspektywie 6 lat dokonać widocznych zmian powinien opierać się na odpowiednich zasadach. Sołtys i Rada Sołecka jest odpowiedzialna nie tylko za opracowanie dokumentu, ale także za zarządzanie całym procesem wprowadzania planu w życie, ustalanie harmonogramu prac, kontakty z gminą i społecznością lokalną, innymi instytucjami zaangażowanymi w proces realizacji odnowy miejscowości. Organizacja wdrażania Planu Odnowy Miejscowości, jako proces ciągły wymaga systematyczności i stwarza najwięcej trudności, stąd też ważny jest podział obowiązków w grupie i cykliczne dobrze przygotowane spotkania robocze. Dlatego postęp w realizacji Planu Odnowy Miejscowości będzie oceniany raz do roku na zebraniach wiejskich. W razie potrzeby przeprowadzać się będzie aktualizacje dokumentu.

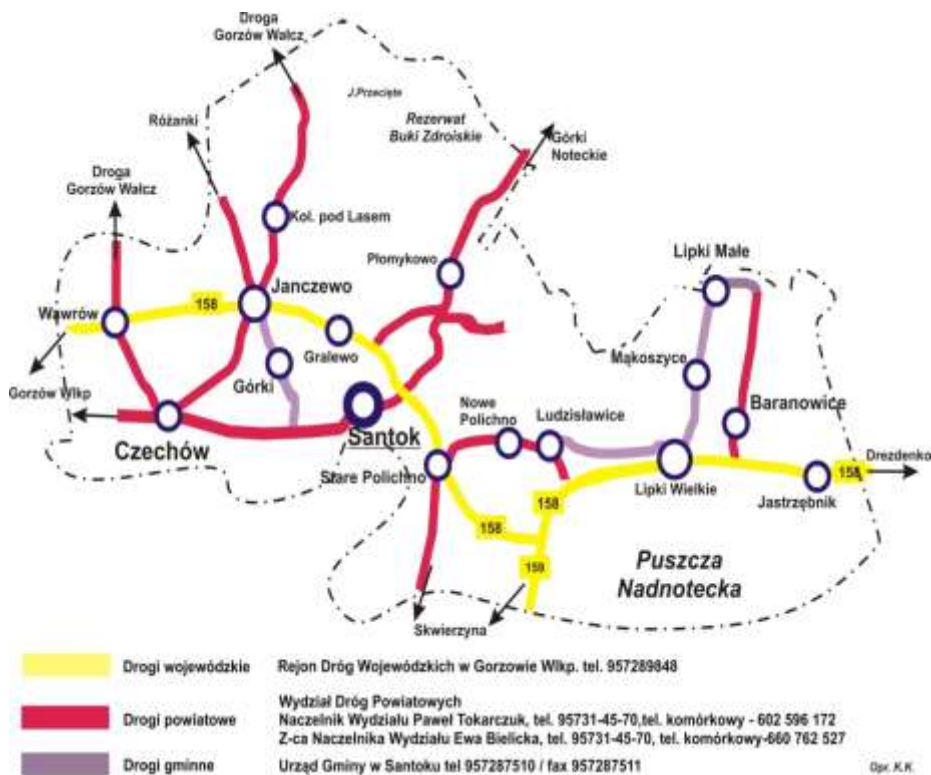

Rys. nr 2 Mapa miejscowości wchodzących w skład gminy Santok

Rys. nr 3 Mapa terytorialna Powiatu Gorzowskiego

Rys. nr 4, Mapa terytorialna gminy Santok

2.2 Środowisko przyrodnicze

Sołectwo Gralewo leży w obszarze wyżynnym leżącym na Pojezierzu Północnopomorskim, mezoregion – Równina Gorzowska, dzięki czemu posiada duży potencjał do rozwoju różnych form turystyki i aktywnego wypoczynku. Krajobrazowy park podworski położony po zachodniej stronie drogi z Gorzowa Wielkopolskiego do Santoka. Park założony na przełomie XVIII i XIX wieku. Drzewostan tworzą głównie drzewa liściaste, których udział gatunkowy jest następujący: 20% dęb szypułkowy i bezszypułkowy; 15% buk pospolity, 15% wiąz szypułkowy i górski, 15% klon pospolity i klon jawor; 10% lipa drobno i szerokolistna; 10% jesion wyniosły, 15% pozostałe (kasztanowiec, akacja, świerk i modrzew). Z krzewów dominuje : lilak, śnieguliczka, bluszcz . Park zajmuje powierzchnię 4,2 ha, a wiek drzewostanu określa się na ok. 170 lat.

2.3 Ludność

Sołectwo Gralewo jest jednym z piętnastu sołectw wyodrębnionych w podziale terytorialnym Gminy Santok. Mieszka tu 805 osób (GUS, 2014), co stanowi 9,79 % całej populacji mieszkańców gminy. Analizując strukturę wiekową mieszkańców, stwierdzono, że 65,6% mieszkańców jest w wieku produkcyjnym (kobiety 18-60 lat, mężczyźni 18-65 lat), w wieku emerytalnym jest około 14,0 % mieszkańców. Dzieci i młodzież stanowią 20,4 % społeczności.

2.4 Instytucje i organizacje

Zgodnie ze statutem sołectwa organem uchwalodawczym i kontrolnym dla miejscowości Gralewo jest Zebranie Wiejskie (zebranie ogółu mieszkańców), natomiast wykonawczym sołtys. Działalność sołtysa wspomaga Rada Sołecka, która jest organem doradczym. Sołtys ma prawo do brania udziału i występowania na forum Rady Gminy (nie ma on jednak tam prawa głosu).

W miejscowości jest instytucja publicznych, jaką jest remiza. Obecnie miejscowość nie posiada przedszkola.

Na terenie sołectwa działa organizacja pozarządowa – Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Santok „Pomocna Dłoń” .

2.5 Podmioty gospodarcze

Zgodnie z danymi w sołectwie Gralewo w roku 2014, 37 mieszkańców posiadało zarejestrowaną jednoosobową działalność gospodarczą. Aktywność ta koncentrowała się głównie w zakresie rolnictwa , usług budowlanych, działalności handlowej .

2.6 Infrastruktura techniczna

Miejscowość posiada wodociąg i częściowo kanalizację.

Mieszkańcy mają dostęp do sieci telekomunikacyjnych stacjonarnych (częściowo) i komórkowych a także do sieci światłowodowej.

W części wsi funkcjonuje oświetlenie publiczne.

3. Analiza SWOT – ocena mocnych i słabych stron Sołectwa.

Podczas spotkania poświęconego opracowaniu planu odnowy mieszkańcy za największy atut swojej miejscowości uznali środowisko przyrodnicze. Gralewo dzięki niewielkiej odległości od drogi krajowej nr 158 jest dobrze skomunikowane i jednocześnie ma duży potencjał środowiska naturalnego, dla poszukujących ciszy i spokoju. Największym bogactwem tej miejscowości są ludzie ze swoimi uzdolnieniami, którzy w ostatnich latach aktywniej włączają się w życie społeczne swojej miejscowości. Aktywność ta jest widoczna przy okazji organizacji różnych imprez okolicznościowych (Gminne Dożynki, projekty realizowane z udziałem mieszkańców – rozgrywki sportowe).

Mocne strony (potencjał) Sołectwa Gralewo
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ludzie z ich potencjałem i zdolnościami (mi.in. aktywnie działające Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Santok – pomocna Dłoń) 2. Środowisko przyrodnicze – bliskość parku 3. Działające jedno stowarzyszenie i dwie grupy nieformalne (kółko różańcowe, klub sportowy) 4. Stosunkowo duży odsetek młodych osób i dzieci.
Słabe strony (problemy i potrzeby mieszkańców) Sołectwa Gralewo
<ol style="list-style-type: none"> 1. Słaba infrastruktura drogowa, 2. Brak oświetlenia części wsi, 3. Rozproszona zabudowa, 4. Brak integracji mieszkańców poprzez wspólną możliwość spędzania czasu, 5. Brak nowych urządzeń zabawowych dla dzieci.
Szanse dla Sołectwa Gralewo
<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość uzyskania zewnętrznych środków finansowych na wsparcie realizacji

zaplanowanego rozwoju wsi. 2. Współpraca z lokalnym stowarzyszeniem , parafią i Ochotniczą Strażą Pożarną. 3. Moda na turystykę wiejską. 4. Możliwości oddolnego tworzenia rozwoju miejscowości oraz jego finansowania z programów Unii Europejskiej

Zagrożenia dla Sołectwa Galewo

1.Recesja gospodarcza w kraju i Europie. 2. Duża konkurencja w ubieganiu się o środki finansowe w gminie i kraju. 3. Brak wystarczających środków własnych na poziomie wsi, na inicjatywy społeczne wewnątrz wsi. 4. Konkurencyjność sąsiednich miejscowości

4. Cele strategiczne i zadania inwestycyjne lub przedsięwzięcia z wyszczególnieniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla mieszkańców.

CEL I. Poprawa stanu infrastruktury społecznej miejscowości.

1. Budowa dróg asfaltowych i gruntowych , remonty i przebudowy dróg gminnych,
2. Budowa oświetlenia
3. Budowa kanalizacji.
4. Remont oraz przebudowa wraz z termomodernizacją Sali wiejskiej.
5. Wykonanie siłowni zewnętrznej i placów zabaw i terenów rekreacyjnych.
6. Zagospodarowanie terenu na potrzeby spotkań mieszkańców.
7. Uporządkowanie Parku oraz doposażenie parku w niezbędne elementy (ławeczki, oświetlenie, wykonanie ścieżek oraz nowych nasadzeń).

CEL II. Aktywizacja i zwiększenie integracji mieszkańców.

1. Organizowanie przedsięwzięć i wydarzeń oraz różnych form aktywności dla wszystkich grup mieszkańców (dzieci, młodzieży, dorosłych, seniorów), m.in. działań w zakresie: sportu, rekreacji, edukacji, kultury.
2. Współpraca organizacji i grup mieszkańców w sołectwie.

5. Możliwości finansowania zadań Planu Odnowy i Rozwoju Miejscowości

Mieszkańcy mają pełną świadomość, że nie wszystkie zadania w krótkim horyzoncie czasowym mogą zostać zrealizowane. Dlatego przedstawiony w powyższym punkcie harmonogram ma dać perspektywę minimum 6 lat realizacji programu. Część zadań jest zaznaczona do realizacji w ramach możliwości wsparcia z funduszy Unii Europejskiej w latach 2014-2020. Natomiast dla krótkoterminowego okresu 2-3 lat przyjęto do realizacji realne zadania w ramach aktualnie dostępnych środków wsparcia z UE lub prognozy finansowej (WPF) gminy. Taka perspektywa czasowa realizacji planu odnowy do roku 2020 daje większe prawdopodobieństwo ich realizacji, dobrego przygotowania projektów, wpisania zadań do tworzonych planów strategicznych gminy, powiatu, czy województwa i sprawną ich realizację, czytelną i transparentną.

Niektóre zadania lub przedsięwzięcia mają charakter ciągły. Oznacza to, że są realizowane cyklicznie w każdym roku realizacji „Planu Odnowy Miejscowości Galewo na latach 2015-2021”, w ramach dostępnych środków i podejmowanych uchwał przez mieszkańców i Radę Sołecką.

Harmonogram finansowy wdrażania „Planu Odnowy Miejscowości Galewo na lata 2015 – 2021” jedynie wskazuje możliwości realizacji wybranych zadań lub przedsięwzięć. Fundusze na realizację zaplanowanych zadań i przedsięwzięć są do pozyskania z różnych źródeł. W szczególności zadania powinny być finansowane ze środków:

- budżetu gminy;
- funduszy celowych;
- podmiotów gospodarczych;
- środków własnych mieszkańców;

- Funduszu Ochrony Środowiska;
- Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) województwa lubuskiego na lata 2014-2020 w ramach wsparcia z UE;
- Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- pozostałych Programów Operacyjnych finansowanych z Unii Europejskiej;
- Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- Polsko-Szwajcarskiego Programu Współpracy i itp.);
- Budżetu państwa;
- Inne środki i fundusze (np. Polsko Amerykańska Fundacja Wolności) itp.

Fundusz sołecki.

Fundusz sołecki to fundusz wyodrębniony z budżetu gminy z przeznaczeniem na poprawę warunków życia mieszkańców, tworzony na podstawie ustawy z dnia 20 lutego 2009 r. o funduszu sołeckim (t.j. Dz. U. z 2014, Nr 301 z późn. zm.). Aby sołectwo otrzymało pieniądze, Rada Gminy w roku poprzedzającym jego wykorzystanie musi wyodrębnić taki fundusz poprzez uchwałę. Jakie korzyści będzie miała gmina z utworzenia funduszu sołeckiego? Korzyścią dla gminy i danej miejscowości są dodatkowe pieniądze z budżetu państwa, które w przypadku nie utworzenia funduszu nie będą przysługiwać. Dodatkowe środki będą odpowiednio wynosić 10, 20 i 30 % wykonanych wydatków. Najwyższe dofinansowanie otrzymują gminy o najniższych dochodach. Kwotę, jaka wpłynie do danej gminy wylicza się ze wzoru podanego w Ustawie o Funduszu Sołeckim.

Środki z funduszu muszą być przeznaczone na realizację zadań, które będą służyły poprawie życia mieszkańców danej miejscowości, sołectwa. Muszą ponadto należeć do zadań własnych gminy i być zgodne ze strategią rozwoju gminy i Planem Odnowy Miejscowości.

Wieloletnia prognoza finansowa (WPF).

Ustawa o finansach publicznych z dn. 27 sierpnia 2009 r. wprowadza wieloletnią prognozę finansową (WPF). Jest to nowy mechanizm zarządzania finansami gminy, który ma ulepszyć racjonalność gospodarowania środkami publicznymi. Niektóre, większe zadania inwestycyjne przyjęte do realizacji w ramach Planu Odnowy Wsi powinny znaleźć się w wieloletnim programie inwestycyjnym gminy.

Konkursy ogłaszane przez Urząd Gminy na realizację zadań lub usługi publicznej w ramach rocznych programów współpracy.

Zgodnie z Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Rada Gminy zobowiązana jest do uchwalania rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi. Program współpracy jest podstawowym dokumentem, który opisuje zasady współpracy pomiędzy władzami samorządowymi a działającą, na terenie miejscowości organizacją pozarządową, np. stowarzyszeniem.

Formy współpracy pomiędzy Urzędem Gminy Santok a powstałą i funkcjonującą na terenie miejscowości organizacją pozarządową mogą być prowadzone w szczególności poprzez zlecenie organizacji pozarządowej wykonywania zadania publicznego, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji lub wspierania takich zadań, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.

Podstawą do zlecenia usług powinien być roczny program współpracy, a samo zlecenie usług powinno wynikać z chęci zwiększenia efektywności wykorzystania środków.

Finansowanie zadań w ramach inicjatywy lokalnej.

Podstawą do podjęcia tej formy finansowania zaplanowanych zadań jest podjęcie przez Radę Gminy Santok uchwały w sprawie przyjęcia zasad realizacji lokalnych inicjatyw inwestycyjnych w Gminie Santok. Wszystkie niezbędne informacje do uruchomienia inicjatywy przedstawione w załącznikach do takiej uchwały: Przykładowo powinno to być w ramach załączników:

- załącznik nr 1: Zasady realizacji lokalnej inicjatyw inwestycyjnych w Gminie Santok,
- załącznik nr 2: Wniosek o realizację zadania publicznego w trybie inicjatywy lokalnej

- załącznik nr 3: Deklaracja Inicjatorów/Pelnomocnika współpracy z Gminą Santok w zakresie realizacji zadania publicznego w trybie inicjatywy lokalnej,
- załącznik nr 4: Szczegółowe kryteria oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej.

Inicjatywa lokalna została wprowadzona do polskiego systemu prawnego nowelizacją Ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie¹. Inicjatywa lokalna jest sposobem na wzmocnienie lokalnych inicjatyw i „wymuszenie” na samorządzie reagowania na zgłaszane oddolnie inicjatywy. Jest to również sposób na efektywne wykorzystanie potencjału lokalnego i zachęcenie mieszkańców do „brania spraw w swoje ręce”.

Mieszkańcy przy zgłaszaniu inicjatywy mogą działać samodzielnie lub skorzystać z pomocy organizacji pozarządowej. Organizacja pełni tylko rolę pełnomocnika mieszkańców. To sami mieszkańcy muszą się zorganizować, a organizacja może ich jedynie reprezentować. Jest to bardzo dobre narzędzie do działań lokalnych stowarzyszeń, jak również grup nieformalnych, w tym na przykład kół gospodyń wiejskich.

Mieszkańcy lub reprezentująca ich organizacja mogą zwrócić się z inicjatywą do samorządu, w miejscu zamieszkania lub siedziby. Oznacza to, że adresatem inicjatywy lokalnej będzie przede wszystkim gmina, ale formalnie nic nie stoi na przeszkodzie, żeby zwrócić się z wnioskiem do powiatu czy województwa. Inicjatywa może więc swoim zasięgiem obejmować zarówno jedną ulicę, miejscowość lub gminę, jak i powiat czy województwo. Należy jednak pamiętać, że każdy ze szczebli samorządowych ma określone zadania własne, które determinuje to, czy mogą być adresatem inicjatywy lokalnej.

Przykładowo, jeżeli zgłaszamy inicjatywę do powiatu musimy wiedzieć, jakie ma on zdanie i co z katalogu można zgłosić do powiatu, województwa a co do gminy. Jak zostało to wspomniane wcześniej inicjatywa lokalna dotyczy zadań publicznych, czyli zadań, jakie realizuje gmina, powiat czy województwo. Zakres przedmiotowy inicjatywy lokalnej jest określony w specjalnym katalogu. Oznacza to, że nie każdy pomysł mieszkańców może być objęty tą formą współpracy. W ramach katalogu znalazły się zadania z zakresu:

- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych obejmujących w szczególności budowę lub remont dróg, sieci kanalizacji, budynków oraz obiektów architektury stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego;
- działalności charytatywnej;
- podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- promocji i organizacji wolontariatu;
- edukacji, oświaty i wychowania;
- działalności w sferze kultury fizycznej i turystyki;
- ochrony przyrody, w tym zieleni na wsi i w miastach;
- porządku i bezpieczeństwa publicznego

Środki z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej w okresie programowania 2014- 2020

Do głównych źródeł finansowania z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej zaliczamy:

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW):

W zakresie poprawy jakości życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, Działanie: Odnowa i rozwój wsi. W ramach wdrażania podejścia Leader, czyli przy wsparciu Lokalnych Grup Działania w ramach ogłaszanych konkursów związanych z wdrażaniem Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR).

Możliwości wsparcia z innych programów operacyjnych - Fundusze Europejskie 2014 - 2020.

1.Program operacyjny dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego oraz dobrego rządzenia (**Wiedza, Edukacja, Rozwój**) – „następca” PO Kapitał Ludzki.

2.Program operacyjny dotyczący rozwoju cyfrowego (**Polska Cyfrowa**).

¹ Ustawa z dn. 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.).

Do krajowych funduszy i agencji wspierających działalność podmiotów gospodarczych zaliczmy:

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- Fundusz Pracy;
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
- Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Krajowa Agencja Poszanowania Energii;

6. Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości, monitorowanie i ewaluacja.

Sołtys i Rada Sołecka jest odpowiedzialna nie tylko za opracowanie dokumentu, ale także za zarządzanie całym procesem wprowadzania planu w życie, ustalanie harmonogramu prac, kontakty z gminą i społecznością lokalną, innymi instytucjami zaangażowanymi w proces realizacji odnowy miejscowości. Organizacja wdrażania Planu Odnowy Miejscowości jako proces ciągły wymaga systematyczności i stwarza największą trudność, stąd też ważny jest podział obowiązków w grupie i cykliczne dobrze przygotowane spotkania robocze.

Postęp w realizacji Planu Odnowy Miejscowości będzie oceniana raz do roku na zebraniach wiejskich. W razie potrzeby przeprowadzać się będzie aktualizacje dokumentu.

Monitorowanie będzie procesem ciągłym, przez systematyczne zarządzanie i ocenę postępu prac przy realizacji określonych w planie zadań. Proces zmian będzie dokumentowany przez prowadzenie kroniki i wykonywanie zdjęć.

Ewaluacja dokonywana będzie przez ocenę realizacji założonych celów, realizacji zadań i przedsięwzięć. Ocena ta dokonywana będzie za pomocą wskaźników w porównaniu do stanu wyjściowego.

Cele i działania określone do realizacji w ramach Planu Odnowy Miejscowości są komplementarne z innymi celami i działaniami określonymi w przytoczonych dokumentach strategicznych na wszystkich poziomach.

Realizacja tych celów na poziomie lokalnym wpłynie na realizację celów strategicznych gminy, województwa i kraju, Unii Europejskiej